

Epidemiologisk lägesbild, uppdaterad 2023-08-04

AKTUELL SJUKDOM

Högpatogeten fågelinfluensa (HPAI), anges i texten som fågelinfluensa.

HÄNDELSEN

Pågående utbrott av fågelinfluensa hos tama och vilda fåglar samt däggdjur i Sverige och Europa.

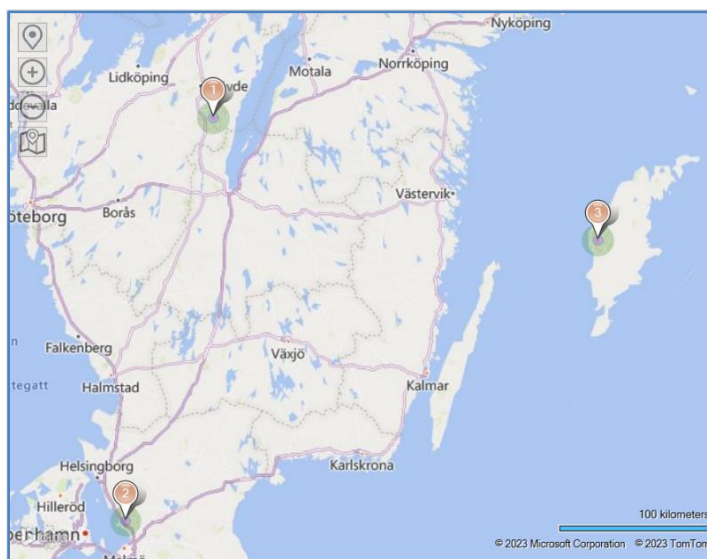
SAMMANFATTNING

Utbrott av fågelinfluensa hos vilda fåglar förekommer i flera delar av Sverige, särskilt i Blekinge län, Gotlands län, Kalmar län, Skåne län, Upplands län och Västmanlands län. En värphönsbesättning har smittats på Gotland under sommaren och åtgärder har vidtagits. I Finland pågår ett utbrott av fågelinfluensa på anläggningar med djur för pälsproduktion och utredningen om fågelinfluensa hos katter i Polen pågår.

Situationen i Sverige

Konstaterade utbrott på fjäderfä och andra fåglar i fångenskap säsong 2022/23:

Datum för konfirmering	Subtyp	Län	Kommun	Typ av anläggning	ID (JV)	Kart-nummer
2023-01-26	H5N1	Västra Götaland	Tidaholm	Hobby	IP 1	1
2023-03-21	H5N1	Skåne	Kävlinge	Föräldradjur för kyckling	IP 2	2
2023-06-27	H5N1	Gotland	Gotland	Värphöns	IP 3	3

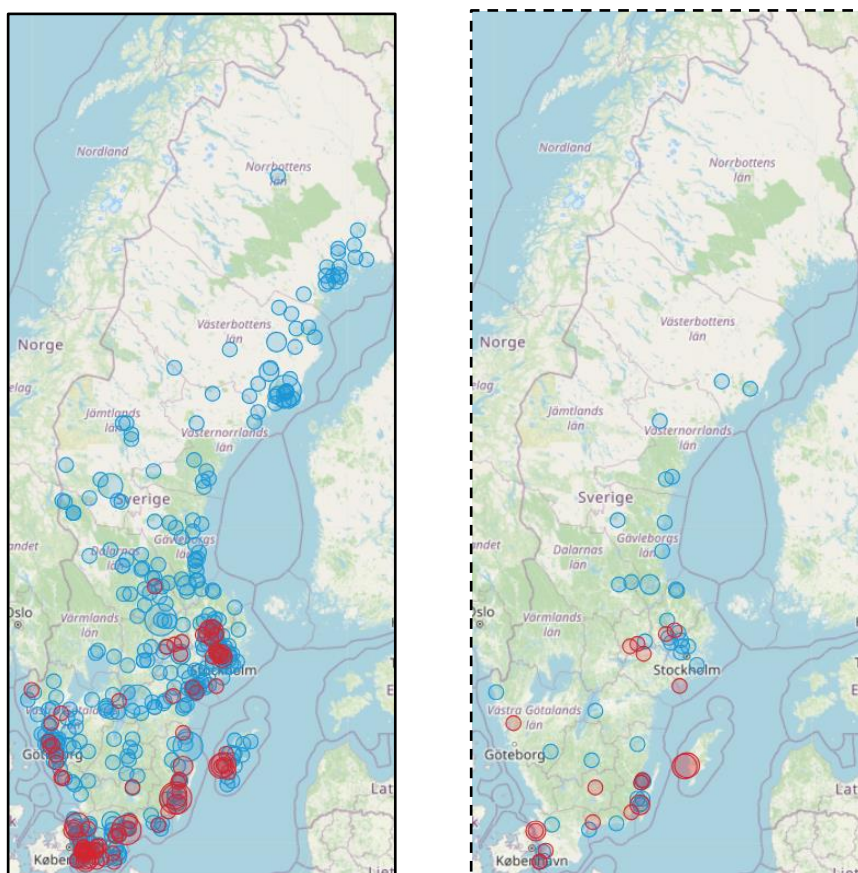

Figur 1: Karta över konstaterat smittade anläggningar.

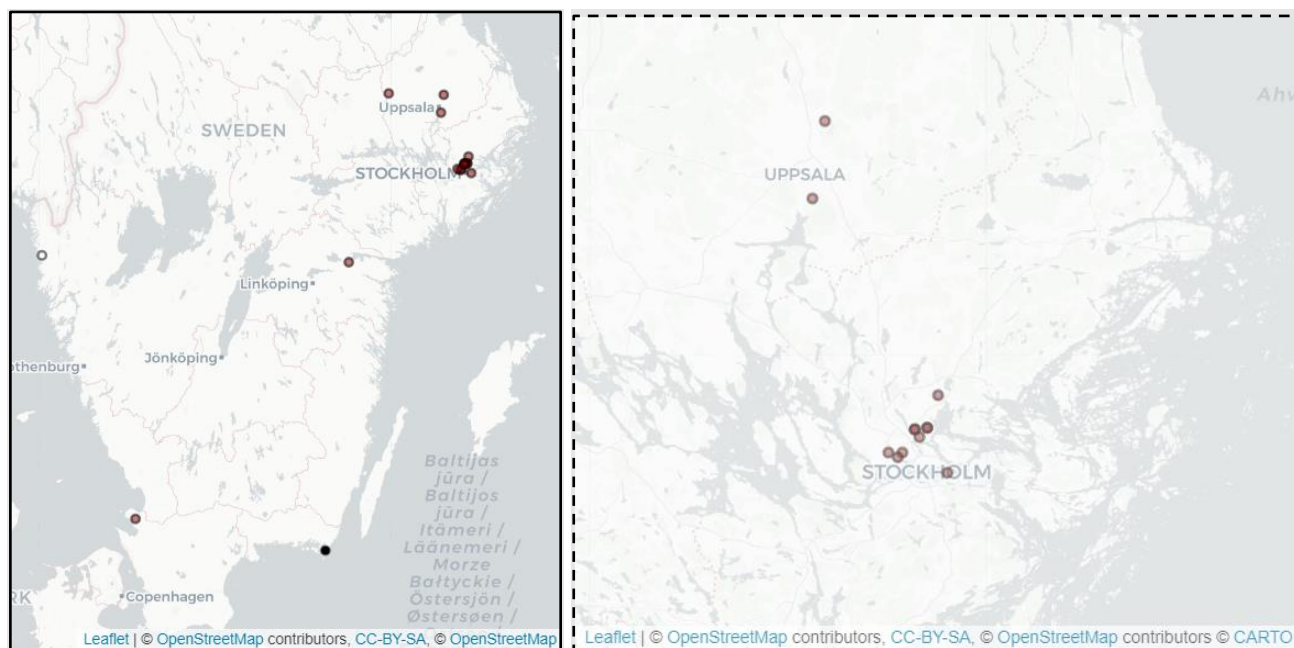
Jämfört med början av sommaren har nu antalet rapporter om sjuka och döda vilda fåglar minskat något och det har inte konstaterats några fall med massdöd hos vilda fåglar sedan förra lägesbilden. Massdöd i häckande skrattmåskolonier på grund av fågelinfluensa förekom i Stockholms län, Kalmar län och Blekinge län under maj respektive juni och smittspridningen antas ha avtagit i samband med slutet av häckningsperioden. Under den senaste månaden har dock relativt många fall konstaterats i Blekinge län, Gotlands län, Kalmar län, Skåne län, Upplands län och Västmanlands län. Se figur 2 och bilaga 1.

Sedan förra lägesbilden har ytterligare en räv provtagits positiv, denna gång i Uppsala kommun. Fågelinfluensa har nu konstaterats hos 13 rävar under 2023, se figur 3.

Sedan 1 oktober 2022 har 123 fall av fågelinfluensa hos vilda fåglar konstaterats i länen Uppsala, Gotland, Kronoberg, Blekinge, Kalmar, Skåne, Stockholm, Västmanland, Västra Götaland, Dalarna, Halland, Södermanland, se figur 2 och bilaga 1. Övervakningen är utformat för att spegla den geografiska utbredning och vilka arter som drabbas så mörkertalet är stort då det bara är en mindre andel av drabbade fåglarna som undersöks.

Figur 2: Karta över fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2022 (heldragen ram) respektive 1 juli 2023 (streckad ram) där positiva fynd markeras med röda prickar och fåglar provtagna med negativa resultat med blåa prickar.

Figur 3. Karta över fynd av högpatogeten fågelinfluensa hos däggdjur i Sverige sedan 2021 (heldragen ram) och sedan maj 2023 (streckad ram). Röd = räv, svart = säl, vit = tumlare.

Situationen i Europa

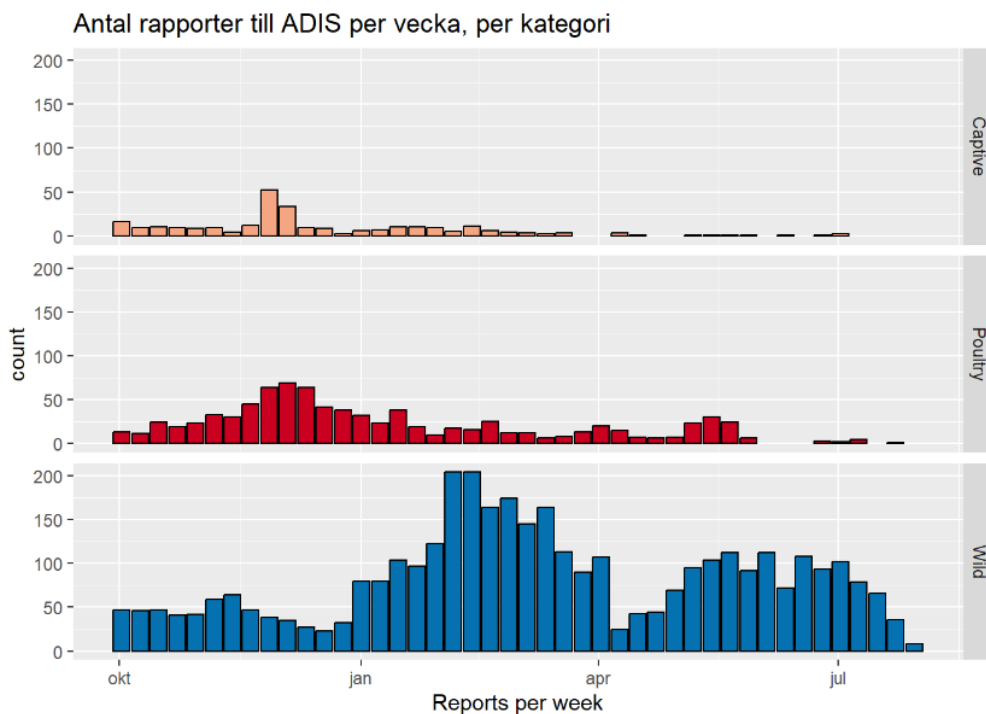
Säsongen 2022–2023 har inneburit färre fågelinfluensautbrott hos tama fåglar jämfört med de två tidigare säsongerna. Antal rapporter till EU:s Animal Disease Information System (ADIS) sedan 1 oktober 2022 (inom parentes anges antal rapporter den senaste månaden); 853 (7) utbrott i fjäderfäanläggningar, 269 (2) utbrott på andra fåglar i fångenskap och 3657 (291) fall på vilda fåglar, se figur 4 och 5.

De länder som rapporterat flest utbrott hos fjäderfä är: Frankrike (383), Ungern (168), Polen (93), Tyskland (67), Italien (39), Nederländerna (23) och Tjeckien (32). Danmark och Norge har rapporterat totalt åtta respektive fyra utbrott på tamfåglar under säsongen. I den senaste vetenskapliga rapporten från europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten (EFSA), EU:s smittskyddsmyndighet (ECDC) och EU:s referenslaboratorium för fågelinfluensa (IZSVE) som täcker perioden 29 april till 23 juni ingår 85 rapporter från Frankrike¹. Majoriteten av utbrotten rör gårdar med ankor för produktion av “foie gras”, gås- eller ankleverpaté, och är ett resultat av sekundär spridning mellan anläggningar i samband med att man återinsatt fjäderfä på anläggningar som tidigare stått tomma i ett försök att hålla nere smittspridningen.

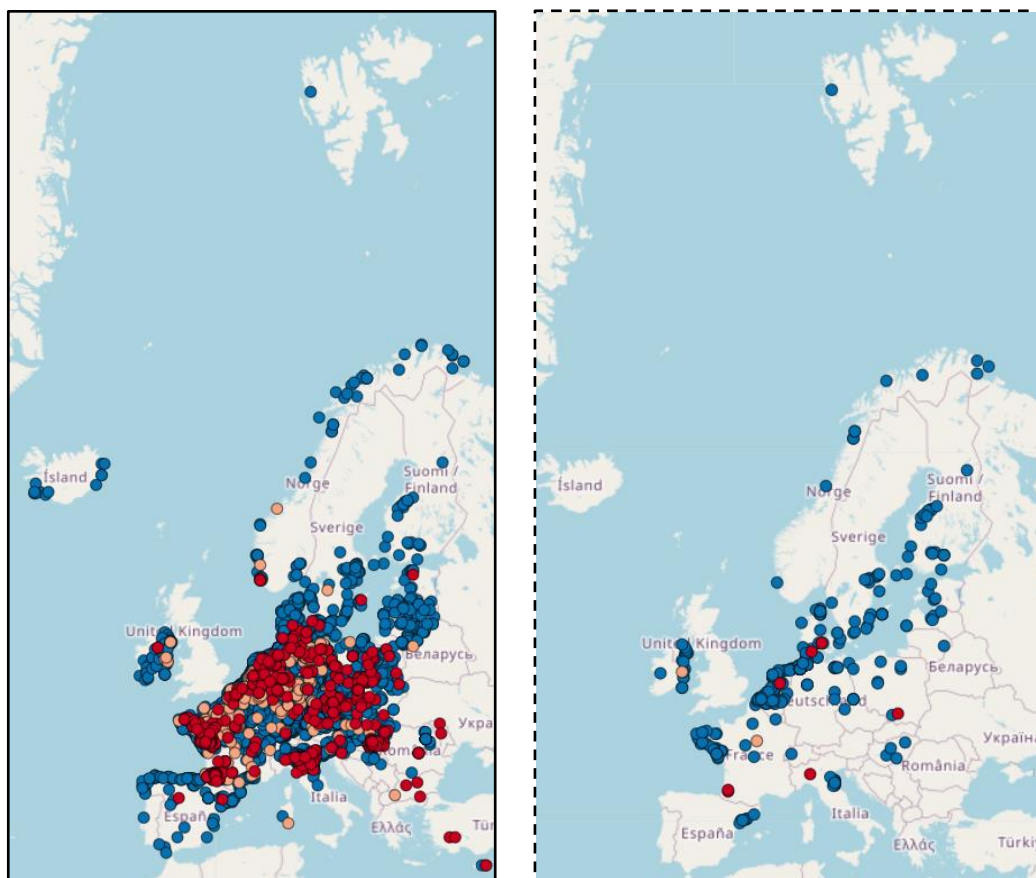
De länder som skickat flest rapporter om fågelinfluensafall hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2022 är Tyskland (1090), Frankrike (438), Nederländerna (463), Italien (233), Belgien (247), Schweiz (132) och Österrike (131). Det är fortsatt främst måsfåglar som drabbas och en tredjedel av viltfågelrapporterna under säsongen rör skrattnåsar. Hög dödlighet bland kolonihäckande vilda fåglar pågår i många europeiska länder och bland annat Finnmark i Nordnorge har drabbats hårt de senaste veckorna.

¹ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/8191>

Sedan 1 oktober 2022 har Storbritannien rapporterat 190 utbrott hos tama fåglar varav de flesta i England. Dessa uppgifter finns inte i ADIS och ingår därför inte i figur 4 och 5. Källa: <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu>

Figur 4: Antal rapporter till ADIS per vecka per kategori. 1 oktober 2022-2 augusti 2023, captive=andra fåglar i fångenskap, poultry= fjäderfä, wild=vilda fåglar.

Figur 5. Kartor över utbrott av fågelinfluensa på fjäderfä (röd prick), andra fåglar i fångenskap (gul prick) och vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med konfirmering mellan 1 oktober 2022 och 2 augusti 2023 (heldragen linje) samt från

1 juli 2023 och fram till och med 2 augusti 2023 (streckad linje).

Sedan 12 juli pågår ett utbrott av fågelinfluensa av typen H5N1 hos djur för pälsproduktion i Finland. Hittills har smitta konstaterats på 21 anläggningar, samtliga i kommunen Kaustinen i Österbotten i västra Finland där 95% av pälsproduktionen i Finland är lokaliserad. På de drabbade anläggningarna hålls blårävar (18 anläggningar), minkar (3 anläggningar), mårddhundar (2 anläggningar) och silverrävar (1 anläggning). Vissa anläggningar håller mer än en art. Smittan har konstaterats efter att anläggningarna drabbats av ökad dödlighet och djuren uppvisat neurologiska symtom, diarré och nedsatt aptit. De finska myndigheterna bedömer i dagsläget att utbrotten är orsakade av separata introduktioner från vilda fåglar och det pågår parallellt ett stort utbrott hos måsfåglar i Finland. Det är den mås-anpassade virusvarianten som konstaterats hos både fåglar och pälsdjur och virusisolat från skrattmåsar och pälsdjur i området visar ett nära genetiskt släktskap. Bekämpningsarbetet pågår och bland annat vidtas åtgärder som syftar till att höja biosäkerheten på anläggningar med djur för pälsproduktion. Exponerade personer provtas och hittills har alla prover varit negativa enligt finska institutet för hälsa och välfärd.

Utbrottet av fågelinfluensa bland katter i Polen verkar ha lugnat ner sig efter att flera katter konstaterats smittade under sommaren. Totalt under juni och juli har 35 katter, en hund och en privatägd karakal, även kallad ökenlo, konstaterats positiv. Fallen har konstaterats i åtta regioner i Polen. Man ser inget geografiskt samband mellan fallen så smittspridning mellan katter kan uteslutas. Hittills har gensekvenser från 30 katter och karakalen analyseras och resultatet pekar på att virusen är nära besläktade vilket pekar på att det kan finnas en gemensam smittkälla. Polska veterinärinstitutet har genomfört epidemiologiska utredningar och hittills har ingen smittkälla gått att fastställa. Resultatet av utredningarna visar bland annat att en relativt hög andel av katterna har utfodrats med rått fjäderfäkött och/eller inälvsmat men man uppger också att det finns flera andra möjliga smittkällor. Katterna visade respiratoriska och/eller neurologiska symtom och viss dödlighet har förekommit bland djuren. Virusen är av en genotyp som har cirkulerat bland vilda fåglar i Europa och fjäderfä i Polen under vintern 2022/2023 ^{2,3}.

BAKGRUND OCH AKTUELL ÖVERVAKNING

Se: <https://www.sva.se/produktionsdjur/fjaderfa/sjukdomar/djursjukdomar-a-o/fagelinfluensa-aviar-influensa-ai> och <https://www.sva.se/amnesomraden/smittlage/smittlage-for-fagelinfluensa>

ANTAGANDEN OCH ANALYS

Häckningssäsongen bland vilda fåglar är nu avslutad vilket innebär en mindre intensiv smittspridning bland vilda fåglar samtidigt som det kan bli en större geografisk utbredning av smitta när unga fåglar lämnar häckningsplatserna. De varma temperaturerna och hög grad av UVinstrålning under sommaren gör också att virusets förmåga till överlevnad i miljön är begränsad.

² <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/8191>

³ <https://www.eurosurveillance.org/content/10.2807/1560-7917.ES.2023.28.31.2300366>

Fågelinfluensaviruset som cirkulerar nu är generellt mycket väl anpassat till fåglar men de fall med smitta till däggdjur som nu sker innebär en ökad möjlighet att viruset gradvis anpassas bättre till däggdjursceller. SVA och Jordbruksverket har informerat Sveriges minkuppfödare om situationen i Finland och påmint att biosäkerheten behöver vara hög för att undvika att smitta sprids från vilda fåglar. Det pågår också en förstärkt sjukdomsövervakning, där minkuppfödare ska skicka in självdöda minkar för undersökning för både influensavirus och SARS-COV-2. Minkuppfödare uppmanas också att kontakta veterinär vid hälsostörningar på sina anläggningar.

Med anledning av fall av fågelinfluensa hos sällskapsdjur internationellt har rekommendationer gått ut om hur man undviker att sällskapsdjur exponeras för virus. <https://www.sva.se/aktuellt/nyheter/rapporter-om-fagelinfluensa-hos-katter-i-polen/>.

SVA bedömer att sannolikheten för att fjäderfä utsätts för smitta av högpatogen fågelinfluensa kan vara förhöjd lokalt om det pågår smittspridning bland vilda fåglar. Det finns inte något beslut om högriskområde för fågelinfluensa i någon del av landet men det betyder inte att risken för smitta till fjäderfä är försumbar, utan det är fortsatt viktigt att som djurhållare vara vaksam och vidta smittskyddsåtgärder. Fågelinfluensa förekommer hos vilda fåglar i flera områden i landet med stor fjäderfäproduktion, så behov av hög biosäkerhet på fjäderfäanläggningar kvarstår. SVA följer rapporterna om virusets utveckling och gör löpande bedömningar om det finns behov att anpassa övervakningen för fågelinfluensa.

Det är fortsatt viktigt att djurägare skyndsamt tar kontakt med veterinär vid kliniska symtom, avvikelser i produktionsparametrar eller ökad dödlighet bland fjäderfän som skulle kunna tyda på fågelinfluensa.

Trots de enstaka rapporter om fall av fågelinfluensa hos människor och ökade rapportering om smitta hos däggdjur görs fortfarande bedömningen (ECDC) att risken för smitta till människor generellt är låg vad gäller fågelinfluensa av den aktuella kladen 2.3.4.4b. Den typ av fågelinfluensa H5N1 som konstaterats i Sverige och Europa 2021 -2023 ska inte förväxlas med H5N1 som påvisades i Sverige 2006– 2007, som innebar högre risker för människor. Rekommendationen till allmänheten är dock att inte vidröra döda eller sjuka fåglar och även förhindra att exempelvis hundar är i nära kontakt med dessa.

SVA är tacksamma för rapporter om observationen av sjuka eller döda fåglar, råvar eller andra djur till <https://rapporteravilt.sva.se/>.

Bilaga 1

Tabell: Konfirmerade fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2022

Ankomstdatum till SVA	Subtyp	Fågelart	Län	Kommun
2023-07-25	H5N1	Pilgrimsfalk	Skåne län	Helsingborg
2023-07-20	H5N1	Fisktärna	Gotlands län	Gotland
2023-07-20	H5N1	Tordmule	Gotlands län	Gotland
2023-07-20	H5N1	Tordmule	Gotlands län	Gotland
2023-07-20	H5N1	Sillgrissla	Gotlands län	Gotland
2023-07-20	H5N1	Sillgrissla	Gotlands län	Gotland
2023-07-20	H5N1	Sillgrissla	Gotlands län	Gotland
2023-07-19	H5N1	Skrattmås	Västmanlands län	Köping
2023-07-19	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Torsås
2023-07-18	H5N1	Kentsk tärna	Skåne län	Malmö
2023-07-17	H5N1	Skrattmås	Södermanlands län	Eskilstuna
2023-07-13	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Mönsterås
2023-07-13	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Mönsterås
2023-07-13	H5N1	Skrattmås	Västmanlands län	Hallstahammar
2023-07-12	H5N1	Ejder	Stockholms län	Nynäshamn
2023-07-12	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Mönsterås
2023-07-12	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Mönsterås
2023-07-11	H5N1	Skrattmås	Västra Götaland	Stenungsund
2023-07-05	H5N1	Skrattmås	Blekinge län	Karlshamn
2023-07-05	H5N1	Skrattmås	Skåne län	Vellinge
2023-07-05	—	Skrattmås	Uppsala län	Enköping
2023-07-05	H5N1	Skrattmås	Skåne län	Vellinge
2023-07-04	H5N1	Duvhök	Kronobergs län	Växjö
2023-07-04	H5N1	Fiskmås	Skåne län	Helsingborg
2023-07-04	H5N1	Fiskmås	Skåne län	Helsingborg
2023-07-04	—	Gråtrut	Kalmar län	Mörbylånga
2023-07-04	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Mörbylånga
2023-07-03	H5N1	Skrattmås	Uppsala län	Uppsala
2023-06-30	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Oskarshamn
2023-06-30	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Oskarshamn
2023-06-30	H5N1	Skrattmås	Uppsala län	Uppsala
2023-06-29	H5N1	Skrattmås	Uppsala län	Uppsala
2023-06-29	H5N1	Skrattmås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-06-29	H5N1	Skrattmås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-06-29	H5N1	Skrattmås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-06-29	H5N1	Skrattmås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-06-29	H5N1	Skrattmås	Västmanlands län	Västerås
2023-06-28	H5N1	Skrattmås	Uppsala län	Uppsala
2023-06-28	H5N1	Skrattmås	Uppsala län	Uppsala
2023-06-28	H5N1	Skrattmås	Uppsala län	Uppsala
2023-06-28	H5N1	Skrattmås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-06-28	H5N1	Skrattmås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-06-28	H5N1	Skrattmås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-06-28	H5N1	Skrattmås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-06-28	H5N1	Skrattmås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-06-28	H5N1	Skrattmås	Blekinge län	Sölvesborg
2023-06-28	H5N1	Kentsk tärna	Blekinge län	Sölvesborg
2023-06-27	H5N1	Gråtrut	Gotlands län	Gotland
2023-06-27	H5N1	Silltrut	Gotlands län	Gotland
2023-06-27	H5N1	Skrattmås	Gotlands län	Gotland
2023-06-27	H5N1	Skrattmås	Skåne län	Helsingborg
2023-06-27	H5N1	Skrattmås	Skåne län	Helsingborg
2023-06-27	H5N1	Skrattmås	Skåne län	Helsingborg
2023-06-27	H5N1	Sillgrissla	Gotlands län	Gotland
2023-06-22	H5N1	Skrattmås	Uppsala län	Knivsta
2023-06-21	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Kalmar

2023-06-21	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Kalmar
2023-06-21	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Kalmar
2023-06-21	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Kalmar
2023-06-21	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Kalmar
2023-06-20	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Kalmar
2023-06-20	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Kalmar
2023-06-20	H5N1	Skrattmås	Kalmar län	Kalmar
2023-05-30	H5N1	Berguv	Västra Götaland	Tanum
2023-05-29	H5N1	Skrattmås	Stockholms län	Stockholm
2023-05-29	H5N1	Skata	Stockholms län	Järfälla
2023-05-25	H5N1	Ormvråk	Stockholm	Järfälla
2023-05-23	H5N1	Pilgrimsfalk	Skåne	Klippan
2023-05-23	H5N1	Strandskata	Stockholm	Stockholm
2023-05-23	H5N1	Strandskata	Stockholm	Stockholm
2023-05-12	H5N1	Skrattmås	Stockholm	Järfälla
2023-05-12	H5N1	Skrattmås	Stockholm	Järfälla
2023-05-11	H5N1	Pilgrimsfalk	Västra Götaland	Tibro
2023-05-09	H5N1	Silltrut	Stockholm	Sundbyberg
2023-04-26	H5N1	Ormvråk	Kalmar	Västervik
2023-04-24	H5N1	Skrattmås	Stockholm	Solna
2023-04-24	H5N1	Skrattmås	Stockholm	Solna
2023-04-14	H5N1	Vit stork	Skåne	Kristianstad
2023-04-12	H5N1	Berguv	Dalarna	Falun
2023-04-03	H5N1	Knölsvan	Skåne	Lomma
2023-04-03	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Kristianstad
2023-03-22	H5N1	Grågås	Kalmar	Kalmar
2023-03-14	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge	Sölvesborg
2023-03-08	H5	Havsörn	Gotland	Gotland
2023-02-24	H5N1	Knölsvan	Stockholm	Ekerö
2023-02-24	H5N1	Ormvråk	Skåne	Landskrona
2023-02-21	H5N1	Sångsvan	Skåne	Lund
2023-02-15	H5N1	Duvhök	Skåne	Vellinge
2023-02-15	H5N1	Pilgrimsfalk	Skåne	Malmö
2023-02-14	H5N1	Pilgrimsfalk	Halland	Varberg
2023-02-09	H5N1	Skärnäppa	Södermanland	Oxelösund
2023-02-03	H5N1	Vit stork	Skåne	Sjöbo
2023-02-03	H5N1	Grågås	Skåne	Lund
2023-01-31	H5N1	Gråtrut	Halland	Kungsbacka
2023-01-27	H5N1	Vitkindad gås	Blekinge	Karlskrona
2023-01-26	H5N1	Fjällvråk	Skåne	Ystad
2023-01-25	H5N1	Vitkindad gås	Västra Götaland	Trollhättan
2023-01-25	H5N1	Vitkindad gås	Halland	Kungsbacka
2023-01-25	H5N1	Ormvråk	Västra Götaland	Göteborg
2023-01-25	H5N1	Fiskmås	Stockholm	Upplands-Bro
2023-01-23	H5N1	Sångsvan	Skåne	Sjöbo
2023-01-18	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Malmö
2023-01-18	H5N1	Duvhök	Södermanland	Nyköping
2023-01-13	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Lund
2023-01-12	H5N1	Gråtrut	Skåne	Kristianstad
2023-01-12	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Staffanstorps
2023-01-10	H5N1	Pilgrimsfalk	Skåne	Trelleborg
2023-01-10	H5N1	Häger	Skåne	Malmö
2023-01-10	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Svedala
2023-01-10	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Malmö
2023-01-10	H5N1	Gråtrut	Skåne	Lomma

2023-01-09	H5N1	Gråtrut	Västra Götaland	Göteborg
2023-01-09	H5N1	Vitkindad gås	Västra Götaland	Göteborg
2023-01-04	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Ystad
2023-01-03	H5N1	Grågås	Skåne	Skurup
2023-01-03	H5N1	Grågås	Skåne	Trelleborg
2022-12-22	H5N1	Knölsvan	Östergötland	Norrköping
2022-12-02	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Lund
2022-11-30	H5N1	Vitkindad gås	Skåne	Malmö
2022-11-30	H5N1	Ormvråk	Skåne	Malmö
2022-11-23	H5N1	Grågås	Skåne	Trelleborg
2022-11-02	H5N1	Ormvråk	Skåne	Tomelilla
2022-10-12	H5N1	Knölsvan	Skåne	Lomma
2022-10-12	H5N1	Pilgrimsfalk	Halland	Varberg